

Motion till riksdagen 2020/21:3263

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

En liberal biståndspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingsbistånd ska ha demokrati som övergripande mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta skarpare motprestationskrav för att erhålla svenskt utvecklingsbistånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska minskas till mottagare som inte uppfyller krav på demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att humanitära insatser ska prioriteras och att biståndsmedel som inte använts under hösten ska gå till humanitära appeller och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska vara uttalat feministiskt och att sexuella och reproduktiva rättigheter, särskilt preventivmedel och abort, ska vara en självklar del av humanitära insatser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt bistånd ska vila på demokrati och FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha som ambition att vara världsledande i mål 5 i Agenda 2030 om kvinnors fulla delaktighet i beslutsfattande på alla områden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att humanitära insatser ska redovisas fördelat på män och kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det centrala i svenskt demokratibistånd ska vara att kunna garantera fria val och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöd till internationella organisationer ska ha högre krav på transparens, intern styrning och kontroll samt kostnadseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ge bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter även i rika länder som Ryssland och Saudiarabien och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Liberalerna är krav på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna en självklarhet för mottagare av bistånd. Därför ska FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och den i svensk grundlag inskrivna Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna vara vägledande för svensk biståndspolitik, inte Agenda 2030.

Genom det svenska utvecklingsbiståndet kan Sverige ställa krav på mottagare att arbeta för demokratiska reformer. Liberalerna tror på en solidarisk biståndspolitik men med stärkt ansvarsutkrävande och höga motprestationskrav.

Det innebär att Liberalerna anser att Sverige inte bör finansiera diktaturer med utvecklingsbistånd. Genom principen om mer för mer ska länder som vill genomföra demokratiska reformer kunna få ökat stöd i strävan efter att bygga ett bättre och friare samhälle. Sverige ska vara en ambitiös aktör för att stödja oberoende organisationer och civilsamhällen som arbetar för demokratiska reformer.

De resurser som Sverige avsätter i utvecklingsbistånd kan innebära skillnaden mellan liv eller död, frihet eller ofrihet och demokrati eller diktatur. Mot den bakgrunden ska också biståndet granskas och utvärderas så att det bidrar till nytta, utveckling och effektivitet.

Fria val är den enda garanten för demokratin och en mänsklig rättighet enligt artikel 21 enligt FN:s universella förklaring. I svenskt demokratibistånd ska det vara centralt att garantera och bevara fria val och att kritiskt granska ofria val.

Det är de folkvalda regeringarnas uppgift att tillgodose de ekonomiska och sociala rättigheterna. Människor i exempelvis Somalia och Guatemala kan bygga bra samhällen om de får verka fritt och utkräva ansvar från sina egna regeringar eller rösta bort dem.

För att demokratibistånd ska kunna göra skillnad krävs även att demokrati och rättigheter konkretiseras. För liberaler handlar det om att stödja institutioner, processer och aktörer som bidrar till att stärka mänskliga fri- och rättigheter, fria val, oberoende medier, rättsstatlighet, skydd för minoriteter, jämställdhet, hbtq-rättigheter, sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter, pressfrihet och givetvis fred.

Men det förutsätter att mottagaren av sådant stöd själv har en uttrycklig vilja att verka för stärkta rättigheter och demokratiska reformer. Det är omöjligt att bygga demokrati om det inte finns demokrater. Att ge bistånd till auktoritära och korrupta regimer och hoppas att dessa ska agera för frihet leder till att svenska skattemedel tvärtom bidrar till att skärpa förtrycket och försvaga möjligheterna till en demokratisering. Detta vill inte Liberalerna bidra till. Däremot ska demokratiska rörelser i rika länder som Saudiarabien ges stöd.

Humanitärt bistånd

Över 65 miljoner människor är på flykt i världen. Hela 28 miljoner av dessa är barn. Under förra året dog 130 barn varje dag endast i Jemen. Vi som lever i den fredliga och fria delen av världen måste arbeta för att hjälpa våra medmänniskor globalt. Humanitärt

bistånd har som mål att rädda liv, lindra nöd och upprätta värdighet för människor som drabbas i olika katastrofsituationer. Enligt Sida har det aldrig tidigare funnits ett så stort behov av humanitärt stöd som nu.

Samtidigt är den humanitära nödhjälpen, inte minst FN:s institutioner inom detta område, kroniskt underfinansierad. År efter år förmår inte världssamfundets medlemmar att finansiera appellerna om nödhjälp. Sverige är en av de största givarna, men vi är samtidigt ett litet land. Fler länder måste ställa upp för att finansiera den humanitära nödhjälpen. För Liberalerna är det självklart att Sverige ska vara en aktiv och ambitiös givare av humanitärt bistånd till människor i akut nöd. Därför vill vi att de biståndsmedel som Sida inte fördelat under hösten ska gå till appellerna om nödhjälp.

Klimatbistånd

Klimatförändringarna leder till ökade behov av ekonomiskt stöd. Det handlar om hjälp till klimatomställning, men också om akut hjälp till områden som är drabbade av inte minst naturkatastrofer. Sverige och EU ska öka klimatambitionerna. Genom klimatbistånd kan vi skapa incitament för återvinning, rent vatten och minskade koldioxidutsläpp. Genom handelsavtal kan vi förmå länder att ta större klimatansvar, och genom att fördjupa samarbetet inom EU kan vi gemensamt ställa hårdare internationella krav på länder att minska sina utsläpp.

Jämställdhet och hbtq-frågor i utrikes- och biståndspolitiken

Demokrati och jämställdhet är oskiljbara. Liberalerna har en lång tradition av att driva jämställdhetsfrågorna i utrikespolitiken. En feministisk utrikespolitik bör ta sin form i två konkreta utrikes- och säkerhetspolitiska linjer.

För det första måste Sverige ännu tydligare än i dag verka för att kvinnor och flickor världen över ska åtnjuta sina mänskliga rättigheter, inklusive rätten till sin egen kropp. Sveriges politik för mänskliga rättigheter ska prioritera kvinnors och flickors friheter, rättigheter och möjligheter.

På samma sätt ska detta även framöver genomsyra svensk biståndspolitik och behållas som ett av de genomgripande perspektiven. Det är viktigt att varje människa, man som kvinna, själv får möjlighet att definiera sin könsidentitet. Ett tydligt hbtq-perspektiv måste därför också inkluderas i bistånds- och utrikespolitiken.

I humanitära insatser är tillgång till sexuella och reproduktiva rättigheter, såsom preventivmedel och abort, i stort sett aldrig inkluderade. Kvinnor som har utsatts för sexuellt våld eller förvägrats preventivmedel, eller vars levnadsförhållanden radikalt har förändrats, ges inte möjlighet att avsluta oönskade graviditeter. Sverige bör se detta som en självklar del av humanitärt bistånd, liksom annan medicinsk vård som inte kan anstå, och snarast möjliggöra kvinnors rätt till självbestämmande i de insatser man bidrar till. För att tydliggöra detta vill Liberalerna införa krav på könssegregerad statistik.

Säkra skolgången

En större del av svenskt bistånd måste användas för att säkra flickors skolgång. Rätten till utbildning är en mänsklig – inte manlig – rättighet. Det är mer förödande att hindra flickor än pojkar från att utbilda sig och arbeta, eftersom barnäktenskap och graviditet är

oåterkalleliga livshändelser som påverkar även nästa generation. Att utrota kvinnlig analfabetism är därför en oslagbar investering för utveckling och tillväxt. Kvinnors rättigheter betraktas alltför ofta som förhandlingsbara, som något man kan ta itu med när resten av landets problem har lösts. Det är oacceptabelt.

Sverige måste tydligt deklarerat för samtliga biståndspartner att program som inte syftar till att hjälpa hela befolkningen är oacceptabla. Det betyder inte att alla program ska rikta sig specifikt till kvinnor, men samtliga program ska bidra till förbättring av kvinnors situation. Med hjälp av könsuppdelad statistik, där effekterna redovisas, kan vi få en tydligare bild av till vilken del av befolkningen stödet faktiskt går.

Barnäktenskap

Unicef beräknar att en av sju flickor mellan 15 och 19 år är gift. En viktig feministisk uppgift är att verka för att fler länder sätter en åldersgräns för äktenskap och arbetar mer aktivt för att existerande lagar implementeras. Ett sätt att påverka är att villkora svenskt bistånd utifrån reformvillighet till länder där barnäktenskap är vanligt. Ingen ska behöva bli mamma under sin egen barndom och alla ska ha rätt och möjlighet till fria, lagliga och säkra aborter. Arbetet mot trafficking och sexslaveri måste drivas globalt. Vi måste fokusera mer på efterfrågan. Det som primärt upprätthåller människohandel och prostitution är att sexköpare efterfrågar sexuella tjänster. Kvinnors kroppar blir måltavlor när terrorgrupper och statliga arméer använder massvåldtäkter som vapen. Med kraft ska Sverige arbeta för att stoppa sexuellt våld i väpnade konflikter samt för att straffriheten för sådana och andra brott mot kvinnor och flickor avskaffas. Det kommer att krävas fler internationella insatser för att skydda kvinnor, men också att deltagande personal utbildas i genuskunskap, framför allt säkerhetsrådsresolutionerna 1325 och 1820.

Stärk kvinnors roll

Sverige ska särskilt arbeta för att stärka kvinnors roll i konfliktförebyggande och fredsamtal. Vi bör som land även ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att erhålla politisk makt. Den bör särskilt behandla kvinnors roll i både konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser och kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som lokala politiska församlingar. Det är viktigt att Sverige i vårt utvecklingssamarbete driver på i frågor som är politiskt känsliga i mottagarländerna. Det gäller inte minst sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR-frågor, inklusive rätten till fri abort.

Hbtq-frågor

Samtidigt som ett antal länder har en positiv utveckling avseende hbtq-personers rättigheter finns en oroande utveckling i många länder också i vårt närområde, bland annat i Ryssland. De lagar som i många länder förbjuder opinionsbildning i hbtq-frågor, eller hindrar hbtq-organisationer från att arbeta, utgör allvarliga inskränkningar i yttrandefriheten och föreningsfriheten. Allt detta visar att arbetet för hbtq-personers rättigheter måste vara en integrerad del av Sveriges arbete internationellt för mänskliga rättigheter i stort. Sverige är ett av de länder som tydligast lyfter fram hbtq-personers rättigheter i utrikespolitiken och det internationella biståndet. Eftersom frågorna är kontroversiella i

många länder är Sveriges engagemang särskilt betydelsefullt. Mänskliga rättigheter för hbtq-personer och arbete för att motverka diskriminering av hbtq-personer har de senaste åren i ökad utsträckning inbegripits i de svenska samarbetsstrategierna på biståndsområdet. Sidas finansiering till direkta insatser har också ökat. Vi anser att stöd till arbete för hbtq-personers mänskliga rättigheter ska vara en självklar del av demokratibiståndet.

Fredrik Malm (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avci (L)

Mats Persson (L)